

Vinmaðurin Andreas Thomsen farin

Tað var á Føroya Læraraskúla fyrst í 50-árunum, at vit báðir Andreas Elmo Eidesgaard Thomsen komu at kennast. Gingu tó hvør í sínum flokki og høvdu tá ikki nógv hvør við annan at gera.

Men í august 1957 hittust vit á øðrum sinni, nýsettir lærarar við Vestmanna Skúla. Ungir vóru vit – hann 29 og eg 26 ár -, báðir leysir kroppar, og um enn ymiskir av lyndi við ymsum áhugamálum rann saman okkara millum í eitt varandi vinarlag.

Framhaldsdeildin í Vestmanna var tá nýskipað, og tann fyrsti 3. p skuldi upp til próvtøku tað fylgjandi summarið. Nógv var tí at náa, og Andreas, sum hevði tær stóddfrøðiligu greinarnar, legði rættiliga í vaðið. Í skúla-tímunum at hoyra hann docera í floksrúminum við síðuna av var ein serstøk uppliving.

Sum próvtøkan nærkaðist, var ikki nóg mikið við skúlatímunum – nei, Andreas kravdi eykatímar eftir skúlatíð, har øll skuldu mæta. Og tað gjørdur tey eisini fegin, tí hetta vóru tímar, sum munaðu – so væl,

at próvdómarin, sum kendi støðuna innan Andreas, undraðist stórliga, hvat ið var komið á skaftið hetta eina árið. Próvúrslitini gjørdust tí eisini hareftir.

Hendan skúlatíð í Vestmanna var merkt av hugna og góðari samveru. Fleiri av okkum lærarafólkum hittust eisini privat. Soleiðis var tað altíð lív og gaman hjá okkum báðum Andreasi at stækka inn á gólvið uppi á Heygum hjá suðringunum Annu Hovgaard og manni hennara Magnusi. Elin Sofia Jacobsen, “Kvívíkslærarindan”, og Andreas vóru bæði hugaðir kortspælarar og høvdu mangt hugnakvøldið saman við góðum fólki í umhvørvinum har niðri í Sjóvarbø.

Eisini Mannbjørn Mortensen, Andreas og eg høvdu góðar løtur saman. Eitt skemtiligt minni er tað, einaferð handanneyt vóru komin um Fossá yvir í hagan hjá Peturi á Heygum, morbróður, sum eg búði hjá. Vit triggir skøddu okkum tá at fara fram í Fonsdal at reka yvirum aftur. Eitt sindur striltið var at fáa glið á, og serliga stendur

mær í huganum, tá Andreas á brúnni um Bjarndalsá frammi á Lómundoyri við miklari veipan og reystum herrópum stríddist við eina vetringskvíðu, sum sleingjandi frá síðu til síðu treiskaðist og vildi herja á yvirum aftur. Men móti tí uppøsta Andreasi batti henni ikki – hon mátti lúta. Alt fylgið savnað varnast vit, at ungur tarvur er uppi. Hetta hóvaði okkum báðum Mannbjørn lítið. Men Andreas, sum mundi hava sínar neytaroyndir úr heimbygdini Oyndafirði, firnaðist ikki tarvin, gav honum heldur somu viðferð

sum hinum ferføttu, um tey ikki vildu sum hann.

Mangt annað kundi verið at trivið í av felags minnum frá teirri stuttu tíð, vit báðir Andreas dvaldust saman í Vestmanna. Men eftir summarfrí í 1959 byrjaði hann í nýggjum starvi á Glyvrum, har hann tók við sum skúlastjóri í 1963. At tað var skil og dygd í, har Andreas hevði leiðslu og ábyrgd, man ikki vera neyðugt at nevna, og um hansara virki í skúlastovuni hoyrði eg nú um dagarnar fyrrverandi næming í Runavíkar Skúla taka soleiðis til: “Thomsen var ein fantastiskur lærari!”

Men brátt fór sjúka í rygginum at gera um seg, ið so við og við bleiv so nívgandi, at hann valdi at søkja minni krevjandi starv, og í 1978 gjørdist hann fyrstilærari í Haldarsvík, haðan somu lovorð hava fylgt honum bæði sum lærari og sum persónsmenska. Men sjúkan í rygginum gav seg ikki, heldur bara mentist. Hann gjørdist meira og meira rørslutarnaður við áhaldandi pínu í rygginum, og í 1988 valdi hann at leggja

starvið frá sær og flutti aftur í heimbygðina, har hann læt byggja sær stásisligan bústað á fedranna grund.

Andreas Thomsen hevði sera góðar gávur. Hansara gløggskygni í matematikk og rokning var serstakt og kom mongum framhaldsskúlanæmingi til góðar, eisini eftir at hann hevði lagt frá sær í skúlaverkinum. At bjóða honum av í talvi skuldu miðlingar ikki leggja í, og sum brigde-spælari mundi hann vera millum teir heilt frægu. Men á studentaskúlanum í Rønde hevði hann tó valt sær nýmásligu deildina, og eftir í nøkur ár at hava verið roknilærari mestsum burturav tók hann sær í tveimum umførum nakra mánaða skeið á Goethe Instituttum í Týsklandi burturav. So væl lá eisini tað másliga fyrri hjá honum, at vitjandi týskarar spurdu hann, hvaðan úr Týsklandi hann var.

Men í ongum føri lá tað hástóra til hansara - var heldur ein stillfórur humanistur, og í tí politískt-ideologiska var hann javnaðarmaður í orðsins sonnu merking. Ikki vóru tey fá, sum fingur hans-

ara beinasemi, gestablídni og gávumildni at kenna.

Sína lívsavmarkandi lagnu bar Andreas við tolni, gjørdi lítið burtur úr sínum trupulleikum, men læt heldur sítt skemtingarsama lyndi støðugt spæla framvið. Soleiðis plagdi hann ofta at taka aftur í, tá hansara skúlafelagi frá preliminar-skúlatíðini Birgir Danielsen, sum hevði somu sjúku sum hann, var inni á gólvi hjá honum í Oyndafirði. “Tú”, skuldi Birgir siga, “hasari sjúkuni skalt tú ikki bara vera keddur av, tí hon rakar bara tey klóku og tey ríku”. “Ríku?” sigur tá Andreas. “Ja, tað kann vera, at eg eigi nakrar milliónir fleiri enn tú, men í klókskapi vart tú altíð millum teir fremstu!”

Hesum læði Andreas mangan sorgblítt at, og hetta støðuga skiftið millum kensluborið góðvarni og birtandi skemtingarsemi eyðkendi hann fram móti tí seinasta.

Ólavur Hátún

Thulesen var ein heiðursmaður

Tað vóru eini hugstoytt boð eg fekk frá Randi um, at pápi hennara, Svend Thulesen, var deyður. At hugsa sær til, at hesin maður, sum var ímyndin av lívi og virkseimi ikki var longur! Virgar Dalsgaard og Høgni Hoydal hava longu havt góðar lýsingar av Thulesen, sum hann var kallaður millum manna. Sjálvur skrivaði eg um hann her í blaðnum, tá ið hann fylti 80 ár fyrri tveimum árum síðani. Hetta takkaði hann mær eisini fyrri. Tí skal hetta bert verða eitt ískoyti til tað, sum longu er skrivað um Thulesen.

Vit hittust fyrstu ferð fyrri 40 árum síðani, tá ið vit sum nýggir formenn í fiskimannafelagnum og reiðarafelagnum í 1971 leiddu samráðingarnar um nýggjan sáttmála. Hesar samráðingar vóru øðrvísi enn vanligt. Tær endaði við semju uttan at neyðugt var við semings-

Ein søgulig mynd frá 1969, tá ið kongshjúnini vitjaði Kósavirkið. Thulesen greiðir teimum frá ymskum fiskasløgum. Undir liðini á drotningini er virkisleiðarin John Høj. Aftaná fyrri hann sæst ríkisumboðsmaðurin Mogens Wahl. Uttast t.v. Sámal Petersen, løgtingsformaður

uppskoti, sum avgjørt ikki var ein sjálvfylgja.

Tað vóru tá gjørdar stórar umleggingar og broytingar í sáttmálanum til bata fyrri fiskimenn. Men dagin eftir

var komið eftir, at í einum veiðuhátti var gjørdur ein rokni-feilur, so manningin misti 1% av sínum parti í mun til tað, sum var ætlað.

Onkur annar kundi væl

hava sagt, at undirskrivað er undirskrivað, og tit um tað. Men soleiðis var Thulesen ikki. Hann segði, at var talan um ein feil skuldi hann sjálvandi rættast. Vit

gjørdur tískil eitt ískoyti til sáttmálan, sum fekk hetta uppá pláss.

Hetta gav mær eina serliga virðing fyrri Thulesen sum ein heiðursmann, og henda virðing helt alt lívið. Sama skoðsmál hava onnur eisini borið honum.

Vit kom at hava nógv saman. Kom eisini at kenna Astu, sum var ein sera dæmlið kvinna. Hon fekk besta ummæli av øllum, sum kendu hana, eins og teimum, sum arbeiddu saman við henni. Tað var ein smeitur fyrri Thulesen, at hon skuldi doyggja so ung, og so stutt eftir, at tey vóru flutt niður.

Eftir at tey vóru flutt til Danmarkar plagdi Thulesen at koma inn á gólvið, tá ið hann kom heim at ferðast. Vit høvdu eisini fleiri hugnaligar løtur saman heima hjá honum úti á Amager. Tá var stuttligt at tosa um gamlar dagar, tá ið vit í felag

royndu at fáa mest møguligt burtur úr hjá øllum pørtum. Væl fylgdi hann eisini við gongdini í Føroyum og hevði eisini sínar hugsanir um víðurskiptini.

Beint nú hevði eg ein serligan áhuga at fáa eitt prát við Thulesen. Ringdi hann upp í vár og spurdi, um hann kom til Føroya í summar. Í so fall vildi eg fegin hitta hann á máli.

Nei, hann visti ikki rættiliga, men tað kundi vera. Annars hevði eg sjálvur leita hann upp í Danmark.

Helt meg tá merkja, at hann ikki var so bragdligur, sum hann annars plagdi at vera. Hetta gjørdist okkara seinasta samband.

Men eftir stendur minnið um ein markantan persón, sum var ein heiðursmaður út í odd og egg. Betri ummæli ber illa til at fáa.

Óli